

РОЛЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

*С.Г. Дзюба, д.е.н., проф.,
Донецький національний технічний університет;
О.А. Ігнатова, Красноармійська філія
Донецького національного технічного університету*

Існування та розвиток громадянського суспільства вимагає від держави дотримання демократичних принципів та національних інтересів. Прийнята в Україні Концепція національної безпеки визначає головні напрямки державної політики. Відповідно до сучасних вимог Концепція надає пріоритет правам людини, верховенству права, громадському контролю за владними структурами.

В межах національної безпеки фінансова складова вважається провідною й вирішальною, оскільки за ринкових умов господарювання фінанси є “двигуном” економічної системи. Важливу роль в забезпеченні фінансової безпеки відіграє банківська система як головна “фінансова артерія” держави.

Регулювання грошової маси в обігу є частиною загальної державної економічної політики. Хоча грошово-кредитна політика визначається урядом, здійснюється вона в основному Національним Банком України. Мета його діяльності – захист та забезпечення стабільності гривні, її купівельної спроможності та курсу відносно іноземних валют.

Спроможність держави забезпечити нормальне функціонування, поступальний розвиток суспільства, підтримання на належному рівні її безпеки та обороноздатності значною мірою залежить від податкової політики. Частка податків, що надійшли від банківської діяльності, в загальному обсязі податкових надходжень до бюджету вкрай незначна. Але слід відзначити особливу роль банку як посередника при перерахуванні податків до бюджету від підприємств та організацій. Ця відповідальна функція вимагає від банків суворого дотримання вимог податкових органів щодо своєчасного викриття суб’єктів підприємницької діяльності, які порушують податкове законодавство. Необхідно уникати також правопорушень, що здійснюються всередині самої банківської системи, а саме: здійснення податкових платежів через свідомо неплатоспроможні, як правило, столичні комерційні банки, відкриття розрахункових рахунків для проведення однієї-єдиної операції з метою списання податкового платежу; погашення нічим незабезпечених векселів та інших цінних паперів самих неплатоспроможних банків тощо. Успіху у взаємодії податкових та банківських установ можна досягти лише за умови існування у них спільної позиції з питань виконання законодавчих актів.

Одним з найголовніших елементів ефективної банківської діяльності є надання кредитів фізичним та юридичним особам. Банківська кредитна політика сприяє покращенню інвестиційного клімату, підвищенню результатів

суспільного виробництва, розвитку пріоритетних сфер економіки, таких як малий бізнес, екологічне підприємництво.

В процесі реформування бюджетної системи України 16 липня 2001 р. було прийнято новий Бюджетний кодекс. Цей документ передбачає участь національної банківської системи у бюджетному процесі шляхом кредитування місцевих бюджетів. Для покриття тимчасових касових розривів, що виникають під час виконання загального фонду місцевого бюджету, місцеві органи влади можуть отримувати короткотермінові позички у фінансово-кредитних установах на термін до трьох місяців, але у межах поточного бюджетного періоду. Порядок отримання таких позичок визначається Міністерством фінансів України. Таким чином, через свою основну функцію – кредитування - банки покликані мінімізувати ризики бюджетів.

В умовах трансформаційних змін в економіці України постає проблема забезпечення стабільності фінансування розвитку регіонів. Регіональна безпека є складовою національної безпеки. Діяльність банківської системи прямо пов'язана із забезпеченням комплексного соціально-економічного розвитку регіонів, оскільки реалізація регіональних програм неможлива без отримання банківських кредитів.

В сучасних умовах, коли основною метою економічної політики держави стає безпосередня орієнтація на покращення життя населення, існує нагальна потреба у досконалії банківській системі, що сприяє розвитку малого і середнього підприємництва, житлового будівництва і зростання добробуту індивідуальних клієнтів. Більшість банків функціонують з обслуговування великих та середніх комерційних підприємств. У багатьох країнах лише ощадні банки надають послуги дрібним клієнтам, бо мають розвинуту мережу відділень і філій без високих базових витрат. В Україні історично склалася і залишається такою ситуація, за якої Державний ощадний банк надає повний комплекс банківських послуг фізичним особам у платежах, заощадженнях, кредитах, чим сприяє зростанню рівня життя та соціальної захищеності значних верств населення.

Отже, удосконалення банківської системи України забезпечує зміцнення фінансової складової національної безпеки держави шляхом проведення ефективної грошово-кредитної політики, тісної співпраці з органами податкової служби, надання своєчасних та якісних послуг клієнтам – підприємствам, бюджетним установам та населенню.